PYD’nin Menbiç Oyunu ve Türkiye’nin Tutumu

PKK’nın Suriye kolu PYD önderliğindeki Suriye Devrimci Güçler (SDG) koalisyonunun Fırat’ın batısında yer alan ve DAEŞ’in tutunduğu merkezlerden birisi olan Menbiç’i ele geçirmesi, bölgedeki dengeleri değiştiren gelişmelerden biri oldu. Menbiç operasyonu mayıs ayının sonuna doğru Amerikan Merkez Kuvvet Komutanlığı (CENTCOM) komutası koordinasyonunda SDG birlikleri ile başladı. SDG birlikleri, Amerikalılar tarafından PYD’ye alternatif olarak oluşturulmuştu. Amaç Türkiye’nin PYD’ye gösterdiği tepkiyi azaltmak ve sahada Türkiye’nin terör grubu olarak gördüğü PYD ile iş birliği yapıldığı görüntüsünden kurtulmaktı. SDG içerisindeki grupların çoğunluğu PYD birliklerinden, çok az bir kısmı Arap, Türkmen, Kürt ve Yezidi güçlerinden oluşturuldu. Bunu SDG’nin operasyonları sırasında basına yansıyan flama, bayrak ve terörist başı Öcalan’ın resimlerinden anlamak mümkün. Ayrıca Türk medyası ve Suriye muhalif güçleri de SDG’nin içerisinde çok sayıda PYD militanı olduğuna dair haberler vermekte. Böylesi bir ortamda ve tüm tepkilere rağmen, Menbiç operasyonu ABD’nin Türkiye’ye verdiği garanti ile başladı.

Menbiç Operasyonu

Rakka gibi Arap nüfusun hâkim olduğu yerleşimlerden biri olan Menbiç’e yönelik operasyon sırasında PYD militanları Rakka operasyonundaki gibi isteksiz davranmadı; çünkü Menbiç’in alınması kendileri için de stratejik önemi haiz bir konuydu, kantonların birleşmesi için Menbiç’in alınması gerekliydi. Zira böylece Kuzey Suriye’deki otonom bölge için birliktelik sağlanmış ve Kuzey Irak’ın da dâhil olduğu bir Kürt koridoru açılmış olacaktı. Ayrıca bu bölgenin alınması ile Türkiye *by-pass* edilerek kuzeyden geçecek petrol boru hattı da sorunsuzca Doğu Akdeniz’e ulaşacaktı.

Menbiç operasyonu için Türkiye’nin ikna edilmesi görevi, ABD Başkanı Barack Obama tarafından üstlenilmişti. Operasyon öncesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ile görüşen Obama Türkiye’ye garantiler vermiş, Türkiye’nin kırmızı çizgi ilan ettiği Fırat’ın batısına PYD’lilerin geçirilmeyeceğini ve Menbiç operasyonundan sonra örgütün derhal bölgeden çekileceğini garanti etmişti. Fakat ABD’nin bugüne kadar Suriye konusunda verdiği sözlerin çoğunu yerine getirmediği, yapılan anlaşmaların birçoğuna sadık kalmadığı biliyordu. ABD bu noktada Türkiye’yi ikna etmek için Kilis ve diğer illerdeki sınırların korunması konusunda ilave güvenlik yardımında bulunacağını ve HIMARS adlı füze sistemini mayıs ayında Türkiye’ye vereceğini açıkladı. Ancak ilerleyen süreçte hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde bu yardımın ertelendiği duyuruldu. PYD’nin sınırda ilerlemeye devam etmesi durumunda Türkiye’nin bu füzeleri PYD’ye karşı kullanma ihtimalinden endişe duyan ABD’nin HIMARS sistemini Türkiye’de kurmayacağına artık kesin gözüyle bakılmakta.

Öte yandan Menbiç operasyonun tamamlanması ile ABD’nin Türkiye’ye verdiği sözleri tutacağını düşünenler de yok değil. Zira Türkiye’nin son dönemde izlediği dış politika bu yöndeki algıyı beslemekte. Kasım ayında Rus savaş uçağını sınır ihlali nedeniyle düşürmesinden sonra, Türkiye, Suriye’deki operasyonel gücün dışında kalmıştı. 15 Temmuz FETÖ’cü darbe girişiminden sonra da iç politikaya dönmek zorunda kalan Türkiye, kısa bir süre içerisinde toparlanarak başta Suriye konusu olmak üzere dış politikada bazı değişikliklere gideceğinin sinyallerini vermeye başladı. 15 Temmuz öncesi başlayan Rusya ile yakınlaşma çabaları ve darbe girişimi üzerine Türkiye’ye destek mesajı yayınlayan ilk yönetimin Rusya olması, Ankara ile Moskova’nın arasını yumuşatan ve yeni iş birliklerine sevk eden süreci başlatmış oldu.

15 Temmuz Sonrası Konjonktür

15 Temmuz’dan sonra Türkiye-Rusya yakınlaşmasının başlaması ve Türkiye’nin yeniden Suriye’deki operasyonlara katılacağının sinyallerini vermesi, ABD’yi PYD konusunda tedirgin etmektedir. Zira bundan böyle Türkiye Suriye’nin kuzeyindeki gelişmeler için ABD’ye karşı daha bağımsız bir politika izleyebilecektir. Ankara’nın ABD’ye olan tutumunun değişmesinde, darbe süresince ABD’nin izlediği politikanın bir hayli etkili olduğu bilinmektedir. Türkiye hükümetinin İncirlik ve Diyarbakır’daki askerî üsleri darbede üstlendikleri rolleri göz önüne alarak geçici olarak uçuşa kapatması, başta PYD olmak üzere ABD ve müttefiklerini bir hayli telaşlandırdı. Bu süre zarfında DAEŞ’in PYD’ye yönelik saldırılarının artması da PYD’yi zor durumda bıraktı. Bu gelişmeler üzerine ABD, üslerin tekrar uçuşa açılması için Türkiye’ye üst düzey bazı ziyaretlerde bulundu. Bu ziyaretler sonucunda üsler tekrar uçuşa açıldı. Öte yandan yaşanan son gelişmeler, Türkiye’de yüzlerce insanın şehit olmasına ve yaralanmasına sebep olan darbe girişimi konusunda tepkisiz kalan Washington yönetiminin asıl politikasının ne olduğunu da açıkça ortaya koydu.

Bu arada PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan PYD terör örgütü, Menbiç operasyonunun geçen cuma bittiğini ve şehrin DAEŞ'ten temizlendiğini ilan etti. Şehirde DAEŞ'i aratmayan uygulamalara imza atan PYD, burada da işgal ettiği diğer bölgelerde yaptığı gibi demografik yapıyı değiştirme çalışmalarına başladı. Bunun için öncelikli olarak Menbiç Nüfus ve Tapu-Kadastro kayıtlarını yakarak bölgeye dair kayıtlı verileri yok etmeyi hedefledi. PYD'nin bu eylemi, ABD'nin Irak'ı işgali sırasında Kürt güçlerin Musul, Kerkük gibi Arap ve Türkmenlerin yoğun yaşadığı şehirlerdeki nüfus ve tapu sicillerinin yakılması olayını hatırlatmaktadır. O dönemde de aynı şeyler yapılmış, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılan Türkmenler ve diğer grupların mallarına el konulmuştu. Günümüzde PYD de benzer uygulamalarla söz konusu bölgelerdeki demografik yapıyı değiştirmeye çalışmaktadır. Kendisine bağlı Kürt nüfusu bu bölgelere yerleştirip buralarda Kürt nüfusun fazla olduğunu iddia ederek kantonların birleşmesi önündeki engelleri yavaş yavaş kaldırmayı amaçlamaktadır. Menbiç'te, yerel kaynaklardan edinilen bilgilere göre, birkaç mahalle hariç çoğunluk Araplardan oluşmaktadır. Ancak PYD bu gerçeği örtbas etmek için tapu kayıtlarını yakmıştır. Hâlihazırda Menbiç'te nüfusun %65 i bölgeyi terk etmiş durumdadır. Bu göçte PYD'nin insanlık dışı uygulamaları ve halktan insanları DAEŞ üyesi oldukları gerekçesiyle öldürmesi de etkili olmuştur.

Menbiç'ten kaçan DAEŞ unsurlarının Cerablus ile el-Bab'a çekilmesi bir sonraki hedefin buralar olacağının işaretidir. Bu ise Türkiye'nin kırmızı çizgisinin bir kez daha aşılması anlamına gelmektedir.

PYD'nin öncelikli olarak el-Bab'a operasyon düzenleyeceği tahmin edilmektedir; çünkü geçtiğimiz günlerde el-Bab askerî konseyini kurarak daha önce izlediği stratejiye benzer bir yol izlemeye başlamıştır. Menbiç - el-Bab bağlantısının ele geçirilmesi ile binlerce kilometrekare alan PYD tarafından yönetilecek ve Suriye'nin kuzeyinde oluşturulması planlanan otonom bölge için bir adım daha atılmış olacaktır.

Öneriler

- Başbakan Binali Yıldırım, son açıklamasında Suriye'de kesin çözüm sağlanınca mültecilerin geri döneceğini bildirdi. Mültecilerin geri dönmesi tapu kayıtları ve sicillerin yeniden ele alınmasını gerektirecektir. Bu noktada PYD tarafından yakılan tapu kayıtları ve sicillerin ortadan kaldırılması sebebiyle yaşanacak sorunların çözümü için uluslararası kurumlara müracaat edilerek PYD'nin gayrimeşru uygulamalarının kayıtlara geçirilmesi sağlanmalıdır.

- Eğer Türkiye, sınırda PYD terör örgütünün hâkim olması tehdidine karşı bir an önce harekete geçmezse sonrası için çok geç kalmış olacaktır. Zira son bir yıl içerisinde İstanbul ve Ankara başta olmak üzere meydana gelen pek çok terör eyleminin arkasında PKK ve onun yan kuruluşu PYD bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin güneyinde icra edilen meskûn mahal operasyonlarında da çatışmalara karışanların PYD'li teröristler olduğu bilinmektedir. Türkiye'nin hem Ortadoğu politikaları hem de ulusal güvenliği için hayati derecede önemli olan bu soruna karşı acil olarak önlem alması gerekmektedir.
- Suriyeli muhaliflerin Halep başarısı Türkiye'nin Suriye'de daha kararlı adımlar atmasını sağlayabilir. Bu noktada Türkiye PYD'ye karşı hareket eden Suriyeli muhalifleri açıktan destekleyebilir. Batı'nın PYD konusunda Türkiye'ye yönelik eleştirileri göz ardı edilerek muhaliflerle koordineli bir şekilde yeniden sınırdan top atışlarına başlanabilir.
- Türkiye bölgedeki küçük muhalif gruplardan ziyade Halep'in kurtulmasında etkili olan Şam Fethi Ordusu, Fetih Ordusu, Ahrar-u Şam gibi büyük muhalif gruplarla hareket etmeli, onlarla birlikte sınırını temizlemeye yönelmelidir. Böylece hem DAEŞ'e hem de PYD'lilere karşı hareket etmesi, Batı'nın tepkisini de önleyecektir. Ayrıca İran, Rusya ve Türkiye'nin Suriye'deki geçiş süreci konusunda anlaşmaya varması, muhaliflerin bu ülkeler tarafından vurulmasının da önüne geçecektir.